

**Educació, sostenibilitat i consum**

Codi: 101639

Crèdits: 6

| Titulació                 | Tipus | Curs | Semestre |
|---------------------------|-------|------|----------|
| 2500260 Educació Social   | OT    | 3    | 2        |
| 2500260 Educació Social   | OT    | 4    | 0        |
| 2500261 Pedagogia         | OT    | 4    | 0        |
| 2500797 Educació Infantil | OT    | 4    | 0        |
| 2500798 Educació Primària | OT    | 4    | 0        |

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

**Professor/a de contacte**

Nom: Merce Junyent Pubill

Correu electrònic: Merce.Junyent@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

**Prerequisits**

No hi ha prerequisits d'accés.

**Objectius**

El món afronta reptes i problemàtiques globals, complexes i interrelacionades, que afecten els estils de vida, els valors, l'equitat social i que demanen també respostes complexes. Els desafiaments sorgeixen de valors que han creat, i creen, societats insostenibles. Disposem del coneixement, la tecnologia i les competències necessàries per invertir la situació, per tant cal mobilitzar el nostre potencial per aprofitar totes les oportunitats de millorar l'acció i propiciar canvis cap a una transformació necessària. L'educació és clau en aquest procés transformador.

Una educació transformadora ha de ser de qualitat, que faciliti la clarificació de valors, promogui el pensament crític i creatiu, la construcció de coneixement, el desenvolupament d'actituds i de competències necessàries per a participar en la transformació positiva i efectiva de la societat. L'Educació per a la Sostenibilitat és, per tant, un procés clau en la construcció de nous imaginaris i models alternatius basats en la justícia social i econòmica, la sobirania alimentària, el consum responsable, la integritat ecològica, l'economia solidària, els mitjans de vida sostenibles, el respecte cap a totes les formes de vida i valors sòlids que fomentin la cohesió social, la democràcia i l'acció col·lectiva. L'Educació per a la Sostenibilitat ha de prendre aquest repte i posar en relleu la interdependència entre el medi, l'economia, la societat i la diversitat cultural, des de l'àmbit local fins al mundial, i tenir en compte la dimensió del temps (passat, present, futur).

L'assignatura es focalitzarà en el rol dels i les educador/es en l'Educació per a la Sostenibilitat, així com en l'exploració de diferents perfils professionals que vinculen l'educació, la sostenibilitat i el consum.

## Objectius:

- Explorar la concepció de medi i de sostenibilitat
- Aproximar-se al marc conceptual i metodològic de l'Educació per a la Sostenibilitat
- Afavorir el pensament holístic i el pensament crític i creatiu com a pilars fonamentals de l'Educació per a la Sostenibilitat
- Reconèixer la importància i la necessitat d'engegar processos d'Educació per a la Sostenibilitat i pel consum en diversos contextos educatius (formal, no formal, informal, participació ciutadana...)
- Conèixer les implicacions de l'Educació per a la Sostenibilitat i pel consum en relació a les competències professionals
- Aproximar-se al disseny, elaboració i avaluació de projectes i/o materials didàctics en Educació per a la sostenibilitat i Educació en el consum responsable.

## Competències

### Educació Social

- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

### Pedagogia

- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Identificar plantejaments i problemes educatius, indagar sobre ells: obtenir, registrar, tractar i interpretar informació rellevant per emetre judicis argumentats que permetin millorar la pràctica educativa i formativa.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

### Educació Infantil

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Analitzar i incorporar de manera crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals multiculturalitat i interculturalitat discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible.
- Elaborar propostes didàctiques en relació amb la interacció ciència, tècnica, societat i desenvolupament sostenible.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Promoure l'interès i el respecte pel medi natural, social i cultural a través de projectes didàctics adequats.

### Educació Primària

- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Valorar la responsabilitat individual i col·lectiva en la consecució d'un futur sostenible.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els indicadors de sostenibilitat de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit integrant-hi les dimensions social, econòmica i mediambiental.
2. Aplicar el pensament sistèmic en l'anàlisi de problemes i temàtiques ambientals.
3. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.
4. Practicar una visió dialògica davant posicions antagòniques relacionades amb els problemes ambientals.

5. Reconèixer els diferents models de sostenibilitat en les propostes educatives.
6. Ser capaç d'establir vincles entre coneixement i accions ambientals i de consum sostenibles.

## Continguts

Concepció de Medi - Sostenibilitat - Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030

De l'Educació Ambiental a l'Educació per a la Sostenibilitat: perspectiva històrica, evolució i cartografia de diversos corrents

Educació per a la sostenibilitat: finalitat, objectius, components clau i enfocaments metodològics

Problemàtica ambiental i pensament holístic

Pensament crític en Educació per a la Sostenibilitat i del Consum

La dimensió de futurs en Educació per a la Sostenibilitat

Estratègies en educació per a la sostenibilitat i el Consum en diferents àmbits d'intervenció: educació formal, no formal i informal

Competències professionals en Educació per a la Sostenibilitat i el Consum

Disseny, elaboració i avaluació d'un projecte o material didàctic en Educació per a la Sostenibilitat i/o el Consum

## Metodologia

El protagonisme en el procés d'ensenyament aprenentatge el té l'estudiant i és sota aquesta premissa constructivista que s'ha planificat una metodologia de l'assignatura participativa i interactiva. S'han diversificat els tipus d'activitats per garantir l'atenció a la diversitat i la connexió entre l'alumnat i les competències des de les dimensions individual i grupal, i des del treball fora de l'aula i les activitats de treball a l'aula. Les classes presencials són fonamentalment en gran grup, però s'incorporen estratègies de treball en petit grup, tipus seminari o taller.

En una de les sessions la professora destinarà un temps aproximat de 15 minuts per permetre que els estudiants responguin les enquestes d'avaluació docent i d'avaluació de l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

| Títol                                                                                                                                                                                                                                                  | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides                                                                                                                                                                                                                                       |       |      |                          |
| Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants. Alterna estones de treball amb gran grup o petits grups.                                      | 38,5  | 1,54 | 2, 4, 5, 6               |
| Tipus: Supervisades                                                                                                                                                                                                                                    |       |      |                          |
| Espai de treball en grups reduïts tutoritzat pel professorat per fer l'anàlisi o l'elaboració d'activitats i/o materials curriculars, l'estudi i/o resolució de casos, activitats de camp i/o laboratori, per aprofundir en les temàtiques proposades. | 27,5  | 1,1  | 2, 4, 5, 6               |

---

Tipus: Autònomes

---

|                                                                                                                                                   |    |   |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|------------|
| Anàlisi de lectures, propostes d'innovació didàctica, disseny d'activitats, realització d'informes, anàlisi i resolució de casos, treball de camp | 75 | 3 | 2, 4, 5, 6 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|------------|

---

## Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg del semestre acadèmic mitjançant diversitat d'activitats que combinen el treball individual i el col·lectiu. Les activitats i dates concretes de l'avaluació són:

### BLOC COOPERATIU (50%)

- Treball en grup cooperatiu : presentació prèvia i coavaluació 21/01/2022 i lliurament treball el 28/01/2022.

### BLOC INDIVIDUAL (50%):

- Participació - 10%: corresponent a l'assistència\* i al seguiment del treball diari de l'assignatura (activitats puntuals)
- Activitat presencial individual - 40%: 14/01/2022

L'assistència a les classes és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari no serà avaluat i per tant es considerarà "no avaluable". Els justificants que es presenten en cas d'absència serveixen únicament per explicar aquesta absència, en cap cas són un eximent de la presencialitat.

Per aprovar l'assignatura cal obtenir un mínim de cinc (sobre 10) en cadascun dels blocs d'activitats d'avaluació que s'han definit: el bloc individual i el bloc cooperatiu.

En cas de suspens de l'assignatura, per tal de poder optar al procés de recuperació, s'haurà de tenir un 3,5 de qualificació mínima en la mitjana de l'assignatura. El procés de recuperació constarà d'una prova individual, que permeti avaluar que l'alumnat ha assolit els objectius i competències que es plantegen l'assignatura. La prova de recuperació es durà a terme durant la primera quinzena de febrer 2022.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor considera que no compleix aquests requisits.

Seguint la normativa de la Facultat de Ciències de l'Educació en relació a criteris i pauta general d'avaluació (Acord Comissió Ordenació Acadèmica, 4 juny 2014), la còpia o plagi, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, pot representar suspendre l'assignatura. Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduïx tot o una part del treball d'un/a altre/a company/a. Es considerarà que un treball o activitat està "plagiat" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor/a sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital.

## Activitats d'avaluació

| Títol                             | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|-----------------------------------|-----|-------|------|--------------------------|
| Examen presencial individual      | 40% | 2     | 0,08 | 1, 2, 3, 4, 5, 6         |
| Treball en grup cooperatiu        | 50% | 4     | 0,16 | 1, 2, 3, 4, 5, 6         |
| Treball i participació individual | 10% | 3     | 0,12 | 1, 2, 3, 4, 5, 6         |

## Bibliografia

Bibliografía elaborada amb perspectiva de gènere amb predomini d'autores.

CEBRIAN, G.; JUNYENT, M. (2014) Competencias profesionales en Educación para la Sostenibilidad: un estudio exploratorio de la visión de futuros maestros. *Enseñanza de las ciencias*, 32 (1), 29.49.  
<https://doi.org/10.5565/rev/ensciencias.877>

GARCIA, M.R., JUNYENT, M., & FONOLLEDA, M. (2017). How to assess professional competencies in Education for Sustainability? An approach from a perspective of complexity. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 18(5), 772-797. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-03-2016-0055>

GARCÍA DÍAZ, J. E., FERNÁNDEZ-ARROYO, J., RODRÍGUEZ-MARÍN, F. Y PUIG GUTIÉRREZ, M. (2019). Más allá de la sostenibilidad: por una educación ambiental que incremente la resiliencia de la población ante el decrecimiento/colapso. *Revista de Educación Ambiental y Sostenibilidad*, 1(1), 1101.  
<https://revistas.uca.es/index.php/REyS/article/view/4782>

GIL-PEREZ, D.; VILCHES, A. (2019). La comprensión e impulso de la Sostenibilidad: un requisito imprescindible para una acción educativa y ciudadana eficaz. *Revista de Educación Ambiental y Sostenibilidad*, 1 (2), 2101. [https://doi.org/10.25267/Rev\\_educ\\_ambient\\_sostenibilidad.2019.v1.i2.2101](https://doi.org/10.25267/Rev_educ_ambient_sostenibilidad.2019.v1.i2.2101)

HICKS, D. (2002) *Lessons for the future. The missing dimension in education*. London and New York: Routledge.

HICKS, D. & HOLDEN, C. (2007). Remembering the future: what do children think? *Environmental Education Research*, 13, pp. 501-512.

INNERARITY, D. (2010) *Incertesa i creativitat. Educar per a la societat del coneixement*. Debats d'Educació, 18. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.  
<http://www.debats.cat/sites/default/files/debats/pdf/incertesa-creativitat.pdf>

LLARENA, G.; ESPINET, M (2017). *Agroecologia Escolar*. Barcelona: Pol·len edicions.

SAUVÉ, L. (2004) Una cartografia de corrents de educació ambiental. En Sato, Michèle, Carvalho, Isabel (Orgs). *A pesquisa em educação ambiental: cartografias de uma identidade narrativa em formação*. Porto Alegre: Artmed. [http://www.ecominga.uqam.ca/PDF/BIBLIOGRAPHIE/GUIDE\\_LECTURE\\_3/1/2.Sauve.pdf](http://www.ecominga.uqam.ca/PDF/BIBLIOGRAPHIE/GUIDE_LECTURE_3/1/2.Sauve.pdf)

SAUVÉ, L. (2014) Educación ambiental y ecociudadanía. Dimensiones claves de un proyecto político-pedagógico. *Revista Científica*, 18, 12- 23. Bogotá.  
<https://revistas.udistrital.edu.co/index.php/revcie/article/view/5558>

SLEURS, W. (coord) (2008) *Competencies for ESD (Education for Sustainable Development)- Teachers*. Leuven, Bélgica.  
[https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/inf.meeting.docs/EGonInd/8mtg/CSCT%20Handbook\\_Extract.pdf](https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/inf.meeting.docs/EGonInd/8mtg/CSCT%20Handbook_Extract.pdf)

TILBURY, D.; WORTMAN, D. (2004) *Engaging people in sustainability*. Commission on Education and Communication, IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.  
<https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/2004-055.pdf>

UNECE (2012) *Learning for the future. Competences in Education for Sustainable Development*. Gèneve, Switzerland: United Nations Economic Commission for Europe.  
[https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD\\_Publications/Competences\\_Publication.pdf](https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf)

UNESCO (2017) *Education for Sustainable Development Goals. Learning Objectives*. Paris. 67pp. [Education for Sustainable Development Goals: learning objectives; 2017 \(unesco.de\)](https://unesco.de/education-for-sustainable-development-goals-learning-objectives)

[Educación para los Objetivos de Desarrollo Sostenible: objetivos de aprendizaje; 2017 \(unican.es\)](https://unican.es/educacion-para-los-objetivos-de-desarrollo-sostenible-objetivos-de-aprendizaje-2017)

UNESCO (2020) Educación para el Desarrollo Sostenible. Hoja de ruta. París, França. 64 pp. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>

WALS, A.E.J.; van der HOEVEN, N; BLANKEN, H. (2007) *The acoustics of social learning: designing learning processes that contribute to a more sustainable world*. Utrecht: SenterNovem-  
<https://arjenwals.files.wordpress.com/2013/01/acoustics-digital.pdf>

NOTA: al llarg del curs es podrà recomanar altra bibliografia que es cregui adequada.

## **Programari**

No hi ha programari específic en l'assignatura.